

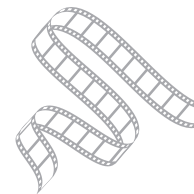


Kultur i barns vardag

Röster från barn och unga i
Stockholms län om deras kulturvanor

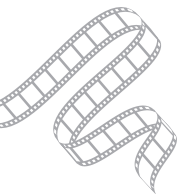
2023
RAPPORTFÖRFATTARE: IDA THOMSON
OCH JANINA FRYCKHOLM

Utgiven av kulturförvaltningen, Region Stockholm 2023
Foto omslag: Jesper Klevenås
ISBN: 978-91-984448-7-2



Innehåll

Inledning	4
Genomförande	5
Syfte och användning	5
Urval och kontakter	5
Om intervjuerna	6
Rapportens upplägg	6
Malik, Amin och Idris	7
Hamid, Luna och Angelina	9
Georgine, Liza och Ronaldo	11
Nicole, Felicia och Emelie	13
Kevin	15
Maryam och Tove	16
Yuka och Sophie	18
Amina och Isabel	20
Amanda och Iris	22
Sam	24
Omar	26
Signe och Klara	28
Alex	30
Olivia och Musse	32
Tankar och reflektioner från vuxna	34
Avslutande reflektioner från oss som intervjuat	37
Bilaga 1 – intervjuguide barn	40
Bilaga 2 – intervjuguide vuxna	42



Inledning

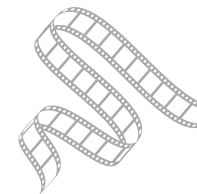
Region Stockholms kulturnämnd har i sin verksamhetsplan för 2023 gett kulturförvaltningen i uppdrag att kartlägga och analysera barn och ungas kulturvanor utifrån faktorer som geografi, kön och socioekonomi. Förvaltningen har därför i sin tur gett i uppdrag åt två externa aktörer att dels genomföra en metastudie i form av en kunskapsöversikt av ungas kulturvanor baserad på befintliga undersökningar och statistik, dels en intervjustudie som belyser kulturvanor hos barn och unga i länet.

Uppdraget att genomföra intervjustudien har getts till Ida Thomson och Janina Fryckholm.

Ida driver sedan 2009 Bättre konsult som fokuserar på utrednings- och utvecklingsuppdrag åt myndigheter, regioner, organisationer och kommuner. Uppdragen handlar ofta om inkludering, kompetensförsörjning, kultur, arbetsmarknad, demokrati, barn- och ungdomspolitik eller civilsamhälle.

Janina är fristående konsult med en magisterexamen i barnkultur. Hon arbetar primärt med frågor som rör barns delaktighet, i uppdrag i offentlig sektor samt på Stiftelsen Allmänna Barnhuset inom temaområdet Barns Rätt som Anhöriga.

I följande rapport presenteras resultaten av intervjustudien.



Genomförande

Syfte och användning

Intervjustudien, ska enligt uppdraget, bidra med röster och exempel från barn och unga¹ boende i Stockholms län, med vilket avses en bred grupp från 0–25 år enligt uppdraget, och fokusera på deras kulturvanor. Urvalet har dock i överenskommelse med kulturförvaltningen fokuserat på barn i skolåldern, det vill säga från förskoleklass upp till och med gymnasiet. Intervjustudien ska ge belysande exempel på hur barn möter kultur i sin vardag samt vilka möjligheter och utmaningar de upplever. Studien ska ses som ett sätt för barn att komma till tals, i en fråga som i allra högsta grad rör dem. Den ska fördjupa förståelsen för, och ge perspektiv och exempel på, de resultat som den bredare kunskapsöversikten ger.

Det är viktigt att betona vilken typ av studie detta är och hur resultaten ska tolkas. Urvalet är inte tillräckligt omfattande för att kunna beskrivas som representativt. Resultaten är därmed inte generaliserbara. De barn som intervjuats är enskilda individer som berättar om sin vardag och sina upplevelser.

De representerar sig själva, inte en grupp av barn, och det är därför viktigt att resultatet inte ensamt används för att dra generella slutsatser om barns kulturvanor i länet.

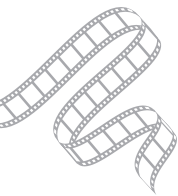
Urval och kontakter

Samtidigt som urvalet av intervjupersoner varit för begränsat för att beskrivas som representativt har ambitionen varit att spegla röster från barn i länet i olika åldrar och kommuner, med olika levnadsvillkor och kulturvanor. Bland de som intervjuats finns barn som går i vanlig respektive anpassad skola, barn med andra modersmål än svenska, barn som bor lantligt respektive i stad eller tätort, i lägenhet och hus.

Barn har kontaktats via vuxna i skolor, kommunala kulturverksamheter, fritidsaktiviteter, öppna fritidsverksamheter och i ett par fall genom befintliga nätverk. Urvalet har resulterat i intervjuer med totalt 28 barn i olika åldrar och från olika kommuner och kommundelar.

Kommun	Antal	Kön	Ålder
Haninge (Brandbergen)	3	Killar	13 år
Haninge (Vendelsö)	1	Tjej	11 år
Järfälla	6	Två killar, fyra tjejer	Killarna 9 år, tjejerna 10 år
Lidingö	3	Tjejer	17, 17 respektive 18 år
Nacka (Fisksätra)	5	En kille, fyra tjejer	10 respektive 7, 7, 9 och 11 år
Nacka (Orminge)	2	Tjejer	15 respektive 17 år
Stockholm (Södermalm)	2	Tjejer	6 respektive 8 år
Stockholm (Vårberg)	1	Kille	17 år
Tyresö	2	En kille, en tjej	14 år respektive 11 år
Vallentuna	1	Kille	19 år
Värmdö (Ingarö)	2	Tjej och kille	6 respektive 8 år
	28	10 killar, 18 tjejer	

¹ Hädanefter i rapporten kommer endast begreppet ”barn” att användas för både barn och unga. Det görs för att öka läsbarheten. Majoriteten av de som intervjuats har ännu inte fyllt 18 år och är, per definition, barn. De två som intervjuats som fyllt 18 år omnämns här för enkelhetens skull också som ”barn”.



Sättet vi gått till väga på för att hitta barn att intervjua medför sannolikt en viss snedvridning i urvalet. Mer än hälften av intervjuerna har bokats genom kontakter med vuxna i öppna fritids- och kulturverksamheter. I urvalet ingår därmed många barn som redan har hittat ett sammanhang att vistas i och utgå ifrån på sin fritid. Urvalet har inte resulterat i att vi fått röster från barn som upplever påtaglig ensamhet och isolering och som inte alls hittat ett sammanhang på sin fritid.

I urvalet har också fem vuxna inkluderats som indirekt eller direkt arbetar med barnkulturverksamhet. De vuxna som intervjuats omfattar:

- Fritidspedagog i öppen fritidsverksamhet
- Konstpedagog, lokal kulturinstitution
- Museichef, lokal kulturinstitution
- Verksamhetsledare i öppen kulturverksamhet
- Verksamhetsutvecklare på nationell myndighet

Syftet med intervjuerna har varit att spegla några reflektioner från vuxna rörande barns kulturvanor.

Om intervjuerna

Ansatsen i intervjuerna har varit utforskande och utgått från en öppen eller bred ingång till vad kulturvana kan vara. Intervjuerna har tagit avstamp i frågan vad barnen gör på sin fritid och sedan i stort följt intervjuguiden som finns i bilaga 1. Djupet och längden i intervjuerna har anpassats till olika barns förutsättningar och behov. Intervjuernas karaktär har också varierat beroende på hur mycket som barnen själva berättat. I vissa intervjuer har vi ställt mer direkta frågor om barns möten med konst och kultur medan barnen i andra intervjuer själva broderat ut sina svar.

Intervjuerna för de vuxna har haft en annan ingång och utgått från den intervjuguide som återfinns i bilaga 2. Det ska betonas att intervju-

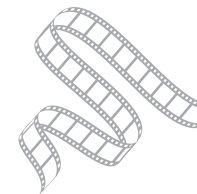
erna med vuxna inte gjorts baserat på intervjuerna med barnen. Datainsamlingen har skett parallellt och de vuxna som intervjuats har inte tagit del av svaren från intervjuerna med barnen. Vi har försökt göra intervjuerna på platser där barnen känt sig trygga; i skolan, på en fritidsverksamhet eller fritidsgård, eller hemma hos dem. Två av intervjuerna har genomförts på ett café respektive i en föreningslokal. Vissa intervjuer har varit enskilda medan andra gjorts i grupp med upp till tre deltagare. I ett par intervjuer med de yngre barnen har en förälder eller en pedagog suttit med. Intervjuerna med de vuxna har skett digitalt, över telefon eller på plats där de arbetat.

Samtliga intervjuer med barnen har transkriberats, intervjuerna med de vuxna har dokumenterats skriftligt. Vi har lagt med många citat i rapporten för att visa på barnens egna sätt att formulera sig. Det är vi vuxna som sammanställt intervjuerna och valt ut citat, men vi har försökt att reducera den vuxna tolkningen i möjligaste mån och undvikit att tillrättalägga deras ord.

Intervjuerna har varit anonyma, vilket innebär att namnen i denna rapport är utbytta. I vissa fall har barnet själv valt sitt namn i rapporten, i andra fall har vi valt ett fingerat namn.

Rapportens upplägg

Rapportens huvudsakliga innehåll består av 14 berättelser från de barn som intervjuats. Intervjuerna ligger i kommunordning. Vi har försökt återspegla helheten i det som barnen berättat och därför i stort sett gett varje intervju ett avsnitt var. I några fall har intervjuer med barn från samma plats slagits samman till en beskrivning, även om de inte intervjuats ihop. Efter berättelser från barnen följer ett kapitel med reflektioner från de vuxna som intervjuats. Rapporten avslutas med tankar och reflektioner från oss som utredare.



Malik, Amin och Idris

Ålder: 13 år gamla

Kommun: Haninge (Brandbergen)

Nyckelord: Fritidsgård, sport, gaming, scrollande och musik

Malik, Amin och Idris bor alla tillsammans med sina föräldrar och syskon i Brandbergen i Haninge kommun. På fritiden ägnar de mycket av sin tid åt sport (basket, fotboll och boxning). De gillar också att hänga med kompisar, i området och på fritidsgården. En hel del tid går också till gaming, scrolla på telefonen och lyssna på musik.

Fritidsgården – en trygg plats att hänga

Malik, Amin och Idris känner varandra och träffas regelbundet både på skolan och på fritidsgården som ligger i samma byggnad som skolan. För Malik som är ganska nyinflyttad har fritidsgården varit en viktig plats att träffa kompisar.

”Jag flyttade ganska nyss hit. 2021, oktober. Så jag kände inte så många här. Så då gick jag till fritidsgården för att lära känna andra ungdomar. Så, alltså jag brukade alltid vara hemma innan. [...] Det finns jättefina vuxna här som tar hand om oss. Sen går vi hem med ett bra leende på sig.”

Musik som speglar känslor

Både Idris och Malik svarar ja på frågan om de känner till kulturskolan som finns i kommunen. När Malik påminner Amin om att de var där och testade olika instrument med skolan kommer han också ihåg. Ingen av dem går dock i kulturskolan, även om de säger att de var bra när de var där. På frågan om varför svarar Idris att det var för att han hade annat att göra. Malik berättar att han testat piano men att musik för honom är något annat än något han vill lära sig göra själv.

”Jag har kört piano, det var ganska roligt. Pappa lärde mig. Musik det är mig för mig så här, inte som en lektion utan lite mer som ett liv. [...] Musik hjälper mig att beskriva hur jag känner i minuten och sekunden.”

På frågan om vad han lyssnar på svarar han att det beror på vilket humör han är på.

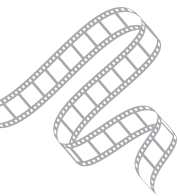
”Jag har olika musiksmak, vilket humör jag är på. [...] Jag lyssnar på Sunflower, Post Malone. Men ibland har jag ledsen musik på morgonen. Jag är inte en morgonperson varje dag. Tiden går fort på sociala medier

Idris berättar att han kanske är en till två timmar på sociala medier per dag. ”Kanske lite mer” fyller Amin i och säger:

”När man är på TikTok – tiden går så här [knäpper med fingrarna]”

På frågan om vad som känns roligt på TikTok svarar Idris:

”Dels att jag skrattar och att jag upplever nya saker.”



Fifa och Fortnite

Alla tre killar gejmar på Nintendo, PlayStation och dator och spelar exempelvis Fifa, Fortnite och GTA. De säger att de kanske spelar en till två timmar per dag men att det ibland blir mer. Malik säger att han känner personer som spelar mycket mer.

”Jag känner de som spelar kanske åtta timmar per dag. Men de har inte så mycket roligt att göra. Ibland spelar jag många timmar extra.”

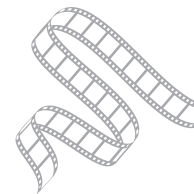
Okej (kultur)utbud i närområdet

Alla tre killar tycker att det finns okej med saker att göra där de bor. De har alla varit på biblioteket som ligger nära skolan. Amin berättar:

”Jag brukar gå dit på rasterna. Det finns ställen man kan sitta där. Det är lugnt.”

Det finns också en biograf i centrum men Malik har synpunkter på utbudet.

”Ska jag vara ärlig. Det är inte bästa filmerna.”



Hamid, Luna och Angelina

Ålder: Hamid 9 år, Luna 10 år och Angelina 10 år

Kommun: Järfälla (Barkarby)

Nyckelord: Serier och film, rapmusik, lokalt kulturutbud, utomhusaktiviteter

Hamid, Luna och Angelina går i fjärde klass i en skola i Barkarby. Hamid bor nära skolan med sin mamma, pappa, ett äldre och ett yngre syskon. Luna och hennes två storebröder bor med skilda föräldrar - i lägenhet med sin pappa och i radhus med sin mamma och en bonuspappa. Hon har en hamster och två hundar. Angelina bor i ett hus med sin mamma, pappa och bror. Hamid tycker bäst om att gå ut på sin fritid, gärna till den nya scooterparken. Han spelar spel ibland och lyssnar på musik. Luna och Angelina spelar gärna fotboll, går till parken, och är med familj och vänner. De tycker också om att titta på tv-serier och film.

Missnöjda med fritidsklubben

Nu när de börjat i fjärde klass har Hamid, Luna och Angelina börjat på fritidsklubben (skolans fritids för mellanstadiet). Där har de många förslag på vad som borde förbättras. Angelina var mer nöjd med fritids tidigare, då de hade fler planerade aktiviteter.

”Jag hade förväntat mig att Klubben skulle göra jättemycket aktiviteter. Jag tycker de borde planera mer saker, ta oss på utflykter, vara mer påhittiga. Man vill kunna göra olika saker.”

Luna hade gärna hoppat studsmatta, men berättar att de som finns är små, lite trasiga och inte har någon bra studs. Hon skulle också vilja att det fanns mer möjlighet till pyssel, att de hade ansiktsmålning ibland, att de äldre barnen anordnade nagelsalong och att de fick baka oftare.

”Jag brukar gå hem för det är inte så kul på fritids, man gör bara samma saker om och om igen. På fredagar får 10 personer baka, det är superkul - men det får man bara göra en gång per termin.”

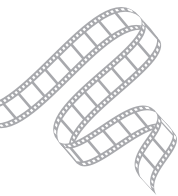
Även Hamid tycker att det är tråkigt att studsmattorna inte är bra, och han nämner också fler saker som är trasiga.

”Det finns ett Playstation, men den är trasig och tv:n är också sönder man ser typ bara halva skärmen. Det är inte roligt. Jag brukar vara ute med mina syskon istället.”

Kommunens utbud av aktiviteter och utsmyckningar bra – men kunde finnas mer

I området i närheten av deras skola ligger BAS Barkarby, som är det första som alla tre nämner när vi pratar om vad det finns för ”kulturplatser” i kommunen. Där har de varit och har koll på mycket av utbudet: bibliotek, KomTek, gym, gymnasium, konstutställning, pyssel, cirkus, konstkurser, basket, platser för att plugga eller jobba. De nämner även skolbiblioteket och skolans scen som kulturplatser de känner till.

Luna och Angelina pratar mycket om den offentliga konsten som finns i Barkarby och att de gillar den. De berättar om drakar och volanger vid stora torget, tavlor vid en parkering, ett stort metallparaply som de kallar för ”blomman”.



Särskilt mycket gillar de en överdimensionerad gul stol där man kan sitta och ha picknick, leka eller klättra på. Samtidigt skulle de vilja ha mer offentlig konst – Luna är inspirerad av utsmyckningar hon sett i Turkiet.

”På vintern brukar det finnas typ gula lampor över en, det är jättefint. Fast jag vill - när jag var i Turkiet var det så fint, för de hade typ stikat trä, massa lampor på löven, det vill jag att vi ska ha någonstans, sätta upp sån där konst tycker jag.”

Överlag önskar de att det fanns mer att göra – en ny fotbollsplan är de eniga om att det behövs. Andra förslag som dyker upp är fler loppisar, och att bygga en scen vid stora torget, där vem som helst skulle kunna skriva upp sig för att få uppträda.

Serier, filmer och rapmusik

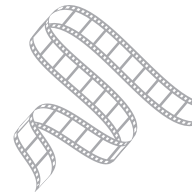
De gillar alla att titta på serier och filmer och lyssna på rapmusik. När de tittar på program är det ofta på Netflix eller Disney+. Hamid gillar att titta på Ninjago, Luna och Angelina berättar om många olika serier och filmer de gillar. Soy Luna är en storfavorit, men de gillar också bland annat Minionerna, Violetta, Smurfarna, Greta Gris

och Dansakademin. På vardagar tittar Hamid och Luna ungefär tre timmar på tv eller mobil, medan Angelina tror att hon kanske kollar 1-2 timmar för att hon inte hinner mer än så. På helgerna blir det mer. Oftast tittar de själva, men ibland med kompisar och familj. Angelina tycker att det känns lite tryggare att ha på något program när hon är ensam hemma.

”Är jag själv tittar jag mest på tv, typ tar nått att äta och tittar. För jag är lite rädd annars när jag är ensam.”

När de lyssnar på musik gillar de alla tre rap. Hamid har också börjat göra en del egen musik, och har planer framöver.

”Jag vill bli en rappare, när jag blir 11 då kommer jag börja. För min morbror har släppt en låt, så jag kommer göra med han, så jag får hjälp av han. Han har en studio. [...] Medan jag spelar spel kommer jag på, ibland lägger jag instrumentmusik, och sen börjar jag sjunga. Det gör jag alltid när jag spelar, eller ibland tar jag min mammas mobil och kollar på TikTok, och när jag inte har mobilen så gör jag musik.”



Georgine, Liza och Ronaldo

Ålder: Georgine 10 år, Liza 10 år och Ronaldo 9 år

Kommun: Järfälla (Barkarby)

Nyckelord: Kulturupplevelser med skolan, eget skapande, film, tv och bio

Georgine, Liza och Ronaldo är födda 2013 och går i samma klass i en skola i Barkarby. Georgine bor med sin mamma, pappa och lillasyster i en villa. Hon tränar basket två gånger i veckan och har matcher på helgerna, och kör också basket ute med kompisar. Liza bor i ett höghus med sin mamma, pappa, storebror och lillasyster. Hon och hennes lillasyster brukar leka tillsammans, antingen hemma eller att de går ut och hittar på något. Ronaldo bor i ett radhus med sin mamma, pappa och två lillasysstrar. Mycket tid går till att spela fotboll.

Uppskattade skolutflykter till museum, sevärdheter och kulturhus

Georgine, Liza och Ronaldo berättar alla tre, i livliga diskussioner med varandra, om olika roliga utflykter de fått göra med skolan. Dels har de varit på BAS Barkarby, en mötesplats i flera våningar som ligger i närheten av deras skola. Något som gjort starkt intryck var då de fått testa VR-hjälmar.

”Minns ni när vi var i Barkarby BAS, och vi fick testa hjälmar under vattnet? I de kunde man se att man var under vattnet, och så kom en stor jätte – och precis när de kom tog de av oss hjälmarna. Det kändes så riktigt.”
(Ronaldo)

”Det var så här en hiss, en krabba, det såg jätteriktigt ut. Det var så roligt!” (Georgine)

De berättar att den lärare de haft i lågstadiet tagit med dem på många utflykter, både i närområdet och till museum och sevärdheter runt om i Stockholm, bland annat Gamla stan, Historiska museet och ett vikingamuseum. En föreställning som de fått se var särskilt uppskattad.

”Kom du ihåg när vi gick till, alltså man fick så här sitta.” (Ronaldo)

”Ja, ja!” (Georgine och Liza)

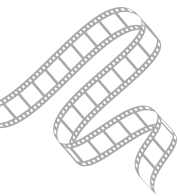
”Det var så här dans och musik, den där väskan! Det var så här konsert när personer dansade balett och gjorde nån film eller nåt. Och sjöng mycket. Och så var det någon väska som pratade. Jag tyckte den var jättebra!” (Georgine)

”Aa, det var jätteroligt!” (Ronaldo)

Det jobbigaste med utflykterna tycker de är själva resandet. Trånga, varma bussar, och att behöva sitta bredvid främlingar, var något de alla tre helst skulle slippa.

Olika varianter av eget skapande

Alla tre ägnar sig åt lite olika former av eget skapande. Ronaldo berättar att han är jättebra på teater. Han och hans syskon har gjort en egen film, där de både kommit på historien, skådespelat och lagt på egna ljudeffekter. Ronaldo gillar också att sjunga. Georgine gillar att måla, och gör ibland egna danser



till TikTok. Liza brukar sjunga och dansa med sin syster. Tidigare gick hon på fiol i kulturskolan och skulle velat fortsätta med det, men familjen flyttade och då slutade hon. Georgine har varit på kulturskolans prova på-dag, där hon testat cirkus och att måla och rita. Hon tyckte inte att cirkus var hennes grej.

Georgine och Ronaldo berättar att de tittar mycket på fotbolls-edits och basket-edits på YouTube, men att de även gör en del egna edits. Det är dock inget de brukar lägga ut.

”Jag gör mest basket edits, fast jag inte gillar basket.” (Ronaldo)

”Jag gör många Ronaldo Edits [...] Man kan göra så att det blir så här blyt och sånt, de gör det coolare. Jag gör dem bara men jag lägger inte ut dem.” (Georgine)

Kompromisser om program på tv – och att ha bio hemma

Alla tre har olika favoritprogram som de gillar att titta på YouTube, Netflix, SVT och Disney+. Dock behöver de ofta kompromissa med sina syskon om vilket program de ska se på tv:n. De berättar:

”Min lillasyster kollar på ryska, jättemånga, och sen SVT, och det hon kollar på måste alla andra också kolla. Sen om min bror tar den så blir hon arg och skvallrar för mamma.” (Liza)

”Jag brukar titta på engelska, en heter Royalty family och en heter Anazala family. Och jag tycker de är roliga, jag skrattar ihjäl mig, jag kan inte andas då. [...] Men min syster bestämmer mest, hon tittar alltid på det här ’Tjejer.’” (Georgine)

”Min syster brukar alltid säga till mig ’Man får inte kolla på YouTube’, och jag säger ’Men vi har inte Netflix’, och då säger hon ’Men vi kan kolla på SVT’, och jag gillar inte SVT, och då säger hon till mamma. Och pappa säger att man får bara kolla på YouTube om det är viktiga grejer, och då säger jag ’Ja men det är viktiga grejer jag kollar på’. Så brukar jag alltid kolla på fotboll - och det är viktigt för jag vill lära mig.” (Ronaldo)

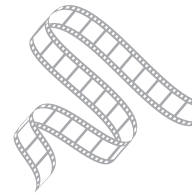
På frågan om kulturaktiviteter som de skulle vilja göra mer av svarar Georgine och Ronaldo enhälligt

”Bio! Det är det roligaste som finns.”

Liza berättar då om att hennes familj brukar göra bio hemma, och Georgine kommer på att det är något hon också brukar göra.

”I min familj, mest på fredagar och lördagar, brukar vi kolla på film och göra bio hemma.” (Liza)

”Vi gör också egen bio hemma! Fixar lite popcorn, godis, och så tittar jag.” (Georgine)



Nicole, Felicia och Emelie

Ålder: Nicole 18 år, Felicia 17 år, Emelie 17 år

Kommun: Lidingö

Nyckelord: Dans, stort kulturintresse, för lite tid, mobiltelefon viktig

Felicia, Emelie och Nicole intervjuades gemensamt, på deras sommarjobb där de arbetade med dans. Felicia bor hemma med sin mamma och pappa i en central del av kommunen, och har syskon som flyttat hemifrån. Även Emelie bor centralt på Lidingö, med sin mamma, pappa och två syskon. Nicole bor med sin bror hos skilda föräldrar, varav den ena föräldern bor i utkanten av kommunen. Nicole går på ett gymnasium med estetisk inriktning, medan Emelie och Felicia går på vanliga gymnasier. När de inte är i skolan ägnar de mycket tid till dansen, men de gillar även att träna, vara med kompisar, titta på tv-serier, titta på musikvideos, lyssna på musik och läsa böcker. De tycker alla att det är svårt att hinna med allt de skulle vilja göra på fritiden.

Dansat sedan barnsben

Redan när de gick i förskolan började tjejerna på dans. De beskriver att det var för att deras föräldrar anmält dem till olika danskurser. Alla tre beskriver på liknande sätt hur dansen är en central del av deras liv.

”Jag dansar i skolan, jag dansar utanför skolan, jag jobbar som danslärare. Det går liksom inte en dag utan att man gör något som har med dansen att göra.” (Nicole)

”Det är ju mest så, man dansar, och så umgås man med kompisar, tittar serier hemma. På gymnasiet har man inte så mycket fritid känns det som.” (Felicia)

”Dansen tar upp största delen av tiden, men jag hade velat göra det ännu mer. Men det är andra saker som stör, eller tar upp tid, alltså typ skolan.” (Emelie)

Tjejernas fortsatta intresse för dansen har sedan sett lite olika ut. Emelie blev särskilt intresserad av

discodans när hon såg shower på sin dansskola med andra som dansade disco. Nicole tog en paus från dansandet när hon var 9-10 år, men hittade sedan tillbaka till det igen. Felicia resonerar så här:

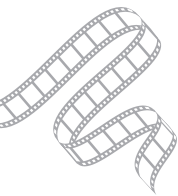
”Jag antar att intresset bara har ökat och så har man velat söka till högre nivåer. Det blir liksom, ju äldre man blir, man hittar nya stilar och sånt där.”

Musiken ständigt närvarande

Musik beskrivs som en viktig del i tjejernas liv, som fyller många olika funktioner. Det är något som är närvarande under många tidpunkter på dagen.

”Jag lyssnar på musik i princip hela tiden, om man inte är i skolan så är det liksom - på morgonen, på med musiken, på vägen hem, när jag gymmar också.” (Emelie)

”Musiken tar upp hela tiden, i allt man gör, när jag är med kompisar lyssnar vi på musik. När tar med sig en högtalare och så lyssnar man. Och i dansen såklart är det ju musik.” (Felicia)



Konserter är något som både Nicole, Emelie och Felicia uppskattar mycket, och beskriver att de gärna skulle gå på oftare. Där blir dock ekonomin ett hinder, då det i många fall är kostsamt.

”Jag skulle vilja gå på fler konserter. Men det kostar mycket pengar.” (Nicole)

”Jag skulle också säga mer konserter. Men de artister jag gillar kommer sällan till Sverige, och då blir det ju ännu dyrare för då måste man ta sig utomlands.” (Emelie)

Stort och brett kulturintresse, men tider räcker inte till

Felicia, Emelie och Nicole har testat men också slutat på många fritidsaktiviteter. De ger även exempel på att de gått på aktiviteter för att det varit kul att träffa kompisar där, men egentligen inte tyckt att själva aktiviteten varit så rolig. Tiden har dock varit den främsta anledningen för alla tre till varför de slutat på aktiviteter. De har behövt prioritera och då valt det de tyckt varit absolut roligast – som i deras fall har varit dansen.

”Att vara två timmar och köra gymnastik och sen två timmar dans till, det blir inte hållbart att få ihop det med träningar, så då valdes det bort.” (Emelie)

Under intervjun berättar de om sina intressen för många olika kulturformer, som de ägnar sig åt sporadiskt: poesi, att rita, skrivande, konst, tv- och datorspel, mode och arkitektur. De tycker alla tre om att gå på utställningar, museum och föreställningar, men det är inte något de gör regelbundet då det är svårt att få tid till det, och att den ekonomiska faktorn spelar in. Nicole ger ett exempel:

”Jag hade gärna gått på minst en föreställning i veckan, om det hade gått liksom, men sen så är det tiden, det kanske kostar pengar, och så orkar man inte för att man har massa annat - man ska jobba, man ska dansa i skolan, utanför skolan, göra skolarbete, vara med kompisar. Det är så mycket man vill göra.”

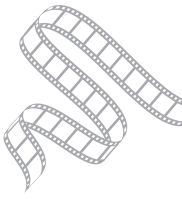
Mobil för tillgänglig underhållning och kultur, tidsfördriv och kommunikation

Tjejerna diskuterar hur viktig telefonen är för dem, och att den har många olika användningsområden, medan datorn framförallt används för skolarbete. För alla tre är de kommunikativa delarna – att ringa, skriva, skicka bilder och chatta det som de främst använder mobilen till. Den fungerar också som ett viktigt tidsfördriv och källa till underhållning.

”Det saknas något när man inte har den på sig, man känner sig borta utan mobilen. Mobilen har så många möjligheter.” (Emelie)

Nicole reflekterar över det positiva med att nästan allt finns tillgängligt digitalt, men att det också finns nackdelar med det.

”Den kulturen som man kanske annars tar del av utan telefonen finns nu tillgänglig i sociala medier och digitalt. Då är det lättare nu, för man är lat liksom. Man kan ju kolla på en föreställning på datorn, de finns ju inspelade, man behöver inte gå till Operan för att se Alexander Ekmans nya uppsättning av Eskapist eller så, det går att titta på SVT Play. För allt är så lättillgängligt, på gått och ont. För man förlorar en del av upplevelsen liksom.”



Kevin

Ålder: 10 år

Kommun: Nacka (Fisksätra)

Nyckelord: Sport, kompisar, evenemang i kommunen, öppna verksamheter

Kevin bor i en lägenhet i Fisksätra med sina föräldrar och fyra syskon, ett yngre och tre äldre. Direkt efter skolan brukar han gå hem och vila en stund, till exempel kolla på telefonen, och sen går han ut igen och är med kompisar. De spelar ofta fotboll eller cricket. Han har fotbollsträning två dagar i veckan, och match på helgerna.

Kul aktiviteter i närområdet

Kevin besöker både biblioteket, den öppna kulturverksamheten och Folkets hus. På biblioteket gör han läxor ibland tillsammans med sin syster. På Folkets hus brukar han spela pingis eller Fifa. I den öppna kulturverksamheten gillar han bäst att pyssla med olika material: framförallt när de får göra smycken eller göra med lera. Fritidsgården i Fisksätra har 13-årsgräns, men på sommaren har de öppet för barn från 10 år, så då har Kevin varit där med sina kompisar. Han tyckte att det fanns roliga saker att göra, men var inte helt nöjd med caféet.

”Vi fick köra biljard, pingis, Fifa, köpa grejer i cafeterian. Men de tog inte kontanter så det var dåligast för jag hade inte något kort.”

När det anordnas evenemang i området av kommunens olika verksamheter går Kevin gärna dit. Ibland har de olika turneringar vilket han gillar för att man kan vinna pris – en gång vann han en tävling i att göra kickar med fotboll. Han hade gärna velat att det var evenemang oftare, helst varje helg, och att de varade längre tid, så att han inte missar det.

”Som de där festivalerna och grejerna. Det går inte några gånger, för det är lite svårt om jag har haft något annat den dagen.”

Sportintressen – både fysiskt och digitalt

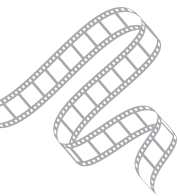
Kevin beskriver att mycket av hans tid går åt till olika sporter – fotboll, cricket, pingis och biljard. Hans sportintresse syns även i de spel han väljer att spela: spelar han tv-spel är det Fifa, och på mobilen spelar han helst biljard och pingis. Cricket, som han spelar med sina kompisar, tycker han själv inte är så kul, men är något han gör en del ändå.

”Jag kör bara cricket för mina kompisar tvingar mig. Jag har ett bra cricketrack, de vill använda det.”

Det viktigaste med kulturen

För Kevin är det ingen tvekan om vad han tycker är viktigast med kulturaktiviteter, oavsett vad det är för kulturform: det är kompisarna.

”När jag ska gå på en kulturgrej, då vill jag vara med mina kompisar – om jag inte är med mina kompisar kommer jag inte gå. Jag gillar inte när jag är själv på ett ställe.”



Maryam och Tove

Ålder: 7 år och 9 år

Kommun: Nacka (Fisksätra)

Nyckelord: Vara ute i parken, bibliotek, öppen kulturverksamhet, gymnastik, YouTube

Maryam bor med sin mamma, pappa, lillebror och lillasyster i en lägenhet i Fisksätra. Hon brukar mest vara ute och leka med kompisar, leka hemma hos sina kusiner, eller vara på någon av de kulturplatser som finns i området. Tove bor också i en lägenhet i Fisksätra, med sina föräldrar och tre storasyskon. Hon går i tredje klass i en skola i en annan del av kommunen. På fritiden går hon ett par dagar i veckan till den öppna kulturskolan i Fisksätra, går på gymnastik, besöker Folkets hus och leker med sina grannar. Att hjula och stå på händer är det hon tycker bäst om att göra.

Tar del av öppna verksamheter

Tove lägger störst del av sin fritid på att gå till den öppna kulturskolan. Hon berättar att hon helst kommer de dagarna då det är dans – det tycker hon är roligast. Hon brukar även besöka Folkets Hus och biblioteket. I Folkets hus brukar hon rita, prata med de vuxna där, eller prata med en kompis om hon går dit tillsammans med någon. På biblioteket läser hon böcker eller använder datorn, och gillar särskilt mycket att läsa bokserierna Lasse-Majas detektivbyrå och Vår trädkoja.

Maryam har ingen fast fritidsaktivitet, men går en del till den öppna kulturverksamheten och biblioteket där hon är tillsammans med kompisar. Hon gillar att pyssla, rita och måla, och när det var karneval i Fisksätra var hon på Fisksätra museum och gjorde masker. På biblioteket kan man även spela spel, på spelfredagar, vilket hon gör ibland.

”Jag brukar spela och låna böcker. Och ritar! Pyssel. De har datorspel. Roblox – men nu funkar inte Roblox där.”

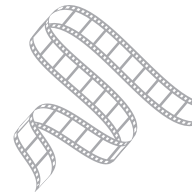
Platser att leka på

Det Maryam tycker bäst om att göra är att vara ute och att leka.

”Jag tycker om att gå ut, leka, och sen, jag tycker om också att gå till parken. Och gå till Nacka forum [...] Jag brukar leka där, på Nacka Nallens lekland.”

Även Tove brukar vara ute, oftast i parken utanför sitt hus, men den är hon inte alls nöjd med. Därför har hon lämnat in förslag på hur parken kunde bli bättre: med en klätterställning, en fotbollsplan, en rutschkana och gungor. Hon har inte fått någon återkoppling på sitt förslag, och undrar vad de gjort med det.

”När det var fest i Braxen kunde man skriva vad man ville ändra där man bor. Då skrev jag att jag ville ha bättre lekplats! Och jag vet inte vad de gjort med det där pappret. För typ – vi har ingenting där.”



Musik på konsert, festival och bröllop

Tove gillar musik, och har varit på några konserter och tillställningar med musikinslag.

”Min kompis, hennes mamma är sångerska. Hon sjunger, jag har varit på hennes konsert. Sen har jag varit på, vad heter det där, som brukar komma varje år – Melodifestivalen. Och så har jag varit på bröllop. Och inget mer.”

I skolan hade det även nyligen varit en musikföreställning som hon tyckte mycket om.

”I fredags skulle typ hela skolan, eller hela lågstadiet, titta på en konsert vid fotbollsplanen där det kom en sångerska som sjöng typ jättemånga sånger. Och alla var jätteglada. Och sen började några spela trummor, elgitarr, piano och vanlig gitarr.”

[” Vad tyckte du om det?” - Intervjuare]

”Jätteroligt! Och jag visste alla sånger, kanske två jag inte visste.”

Spel, YouTube och läxor

När Maryam är hemma använder hon Ipad, både för att titta på saker, exempelvis YouTube, och för att spela.

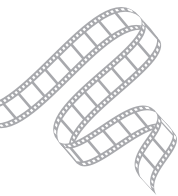
”Hemma använder jag min Ipad.[...] Min favoritspel är Roblox. [...] Några dagar tittar jag på YouTube, några dagar tittar jag på när andra spelar. Jag brukar titta på Toca Boca, och film.”

Tove har en egen telefon, men har begränsad skärmtid. Precis som Maryam spelar hon spel ibland, som Roblox, Toca life world och frisörspel som går ut på att styla frisyren och ögonbryn. Det hon främst använder mobilen till är att göra läxor, då hennes skola använder sig av Nomp för läxor i matematik. När hon inte gör läxor tycker hon om att titta på YouTube, och kollar då på YouTube shorts, som hon beskriver så här:

”Det är typ, inte TikTok, för jag får inte ha det. Men typ, det är typ som TikTok men man kan inte titta på kommentarer. Och det är typ barnvideos som man kan titta på, man bläddrar och sen kommer det upp jätteroliga saker.”

På frågan vad som har med kultur att göra som hon absolut inte kan vara utan, så är svaret självklart för Tove:

”Min mobil! Där kan jag spara allt jag behöver.”



Yuka och Sophie

Ålder: 11 år och 7 år

Kommun: Nacka (Fisksätra)

Nyckelord: K-pop, manga, anime, fotboll, spela spel och se på serier

Sophie är 7 år och bor med sina föräldrar och sina fem storasyskon i en lägenhet i Fisksätra. Yuka är 11 år och bor också i en lägenhet i Fisksätra, med sin mamma, pappa, storebror och två småsyster. Både Yuka och Sophie brukar besöka den öppna kulturverksamheten, gå till biblioteket, vara ute, titta på tv och gå hem till sina kusiner. Yuka har även fotbollsträning två gånger i veckan, och tycker mycket om att studera och läsa böcker.

Spela och titta på tv hemma

Sophie lägger mest tid på att titta på tv, och älskar att titta på program och film, till exempel på Netflix.

”Det är så skönt att bara sitta och kolla på tv. Om jag kollar på tv då är jag fast i tv, då vill jag inte gå bort, jag vill vara kvar.”

När hon spelar spel är det framför allt Roblox på Ipad som gäller.

Yuka har flera olika spel hon tycker om att spela: Genshai Impact, Roblox, Minecraft och Honkai Star Rail. Vissa spel spelar hon själv, medan andra spel är sådana hon spelar tillsammans med andra. Hon skulle gärna lägga mer tid på att spela, men säger att hon inte har tid för det. Så här beskriver hon spelet Genshai Impact:

”Det är ett 3d-spel. Och det är en open world där man kan gå runt, det är som Fortnite men lite ändrat. Man använder inte pistoler.”

K-pop, anime och manga

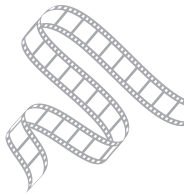
Yuka är intresserad av både K-pop, anime och manga. Ibland tittar hon på livestreams med K-pop, och hennes K-pop-favoriter är Black Pink och Stray kids. Hon berättar hur hon först kom i kontakt med K-popen.

”För flera år sen kollade jag på en video och fick reda på en sång, Kill this love. Och genom sången sökte jag på de som gjort sången. Sen, jag hörde på deras musik alltid. Och genom det blev jag K-pop addicted.”

När hon läser böcker är manga en favorit bland flera. Läsning generellt är ett stort intresse som hon gärna ägnar tid till.

”Jag tycker bäst om att läsa manga, animerade historier. Och äventyr, och fantasy, det är mina favoritsaker. Jag läser ibland skräck, om det inte finns något annat boktips.”

På frågan vilken kulturform hon inte kan vara utan blir svaret manga, att rita och att spela tv-spel.



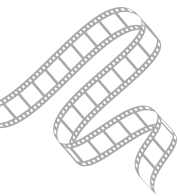
Många platser för barn och unga att vara på

Sophie besöker den öppna kulturverksamheten ungefär tre gånger i veckan. Hon tycker om allt pyssel som erbjuds där, och även dans. Hon berättar att hon också brukar gå till Folkets hus ibland, biblioteket, och till parken. Sophie säger att hon är nöjd med det som finns att göra i närområdet och önskar inget mer.

Även Yuka tycker mycket om att gå till den öppna kulturverksamheten, men hinner inte gå dit lika ofta. Dels för att hon har fotboll två gånger

i veckan och lägger mycket tid på att studera, men också för att det finns fler andra platser hon besöker. Hon är på biblioteket, är ute, är på klubben i skolan, och hon åker ibland till Fryshuset. Hon har dock önskemål om att fler ska få chansen att ta del av de intressen som hon själv brinner så starkt för.

”Vi behöver ett animeringsrum för att rita mer anime, att alla barn ska få lära sig rita och teckna manga. Det är det viktigaste jag tycker.”



Amina och Isabel

Ålder: 17 respektive 15 år gamla

Kommun: Nacka (Orminge)

Nyckelord: Hänga med familj och kompisar, fritidsgård, "scrolla", lyssna på musik

Amina och Isabel bor båda Orminge i Nacka. Amina bor med sina tre syskon och sina föräldrar, och Isabel bor med sin lillasyster och sina föräldrar. De är goda vänner och gillar att hänga efter skolan. Isabel hakar ibland på Amina till fritidsgården där Amina jobbar som ungdomsledare. Annars hänger de hemma hos varandra, tittar på serier eller kollar på klipp på TikTok eller Instagram. Ibland går de ut och promenerar, antingen i någon park eller i en galleria. Båda har ofta på musik i öronen.

Kravlöst häng på fritidsgård och biblioteket

För Amina och Isabel handlar deras fritid mycket om att vara med sin familj och med kompisar. De hänger hemma hos varandra, på en fritidsgård eller tar en sväng i en park eller en galleria. Amina berättar att den grundskola hon gick på tidigare låg bredvid ett bibliotek, och att de ofta var ett gäng som gick dit och hängde efter skolan.

"Min gamla grundskola var där och efter skolan brukade vi alltid hänga i biblioteket. Inte för böcker, ingen ville läsa böcker. Vi gick dit för att köra på datorer, online-spela. Alla i personalen kände oss. Vi brukade också vara lite högljudda. De sa "Scchhh, det är ändå bibliotek". Bibliotek var typ den första grej jag kom till när jag kom till Sverige. Det var typ en fritidsgård för mig. Vi brukade samlas där. Det fanns soffor och bord. Alla ungdomar var där. Det var min första fritidsgård kan man säga."

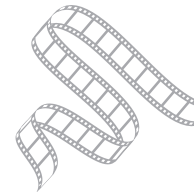
Nya saker lockar

På frågan om de går på några återkommande aktiviteter berättar Isabel att hon gått på taekwondo men att hon fick problem med en fot och slutade. Amina berättar att hon tidigare gått på dans men slutat då det blev roligare att bara hänga med kompisar:

"Jag gick på dans när jag var liten. När jag blev äldre hittade jag på andra saker. Att mer hänga med vänner och vara på olika ställen och så. [...] Jag bara växte upp och tänkte inte på den (dansen) och struntade i den och var med vänner och började göra annat."

Amina berättar också att hon varit sugen på att börja spela piano på kulturskolan, men att hon aldrig kommit till skott då nya saker hela tiden lockat.

"Jag har velat gå faktiskt. Men ibland ändrar jag mig jättefort. Eftersom man är ungdom hittar man på massa olika saker. Man kan inte fastna på en grej så där. Jag har inte fastnat på en grej. Jag gillar att testa allt."



Musik som bakgrund i livet

Både Amina och Isabel säger att de lyssnar mycket på musik och att de ofta har musik på i hörlurarna, både i skolan och hemma. På frågan hur mycket Isabel lyssnar på musik svarar hon:

”Varje dag i skolan, alltså hela tiden. Jag pausar. Fast hela, hela, hela skoldagen lyssnar jag på musik tills jag kommer hem.”

På frågan om hon stänger av då svarar Isabel:

”Ja, jag kanske tar paus och sedan lyssnar jag igen.”

Amina beskriver sitt sätt att lyssna på musik på ett liknande sätt:

”När jag är i skolan brukar jag lyssna på musik alltid när jag pluggar, när jag städar huset, diskar, duschar, när jag är på väg till skolan på bussen. Jag brukar inte bara sitta och lyssna.”

Både Amina och Isabel säger att de gillar olika sorters musik, såsom pop och rap. Isabel har rötter i Cuba och lyssnar gärna på spansk musik. På frågan om hur de hittar musik svarar Isabel.

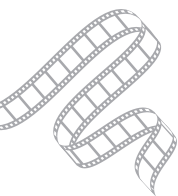
”Jag vet inte. Det kommer bara några låtar på TikTok och jag gillar det och så börjar jag lyssna på det.”

Amina och Isabel berättar också att de i slutet av sommaren var på en musikfestival som var gratis inne i stan. Det var roligt, men de tycker båda att artisterna var sådär.

TikTok och Instagram

Telefonen är viktig i både Aminas och Isabels vardag. Det är på den de tittar på serier, lyssnar på musik och följer olika konton på TikTok och Instagram. På frågan om vad det är som lockar på sociala medier berättar Amina.

”På TikTok finns inget tema. Du bara scollar och tittar. Det kan vara vad som helst. Djur, roliga filmer, folks liv, blogg, folk när de sminkar och grejer man lär sig. Det finns saker jag lärde mig därifrån i stället för skolan. Man lär sig mer såhär nuförtiden.”



Amanda och Iris

Ålder: 6 respektive 8 år

Kommun: Stockholm (Södermalm)

Nyckelord: Lek med kompisar, kör och kulturskola, begränsad skärmtid

Amanda och Iris är syskon och bor med sin storsyster och sin mamma och pappa i en lägenhet på Södermalm i Stockholm. På eftermiddagarna efter fritids går de på aktiviteter, leker med kompisar eller är hemma. När de är hemma utan kompisar berättar de att de ritar, pysslar och lyssnar på musik. På fredagar får de titta på sina telefoner och spelar spel såsom Toca Boca och Subway Surfers. De ger exempel på flera olika kulturaktiviteter de besökt såsom museer och teatrar. De går kontinuerligt till biblioteket, deltar i kulturskolan och sjunger i kör.

Vana konsumenter av kommunens kulturutbud

Båda Amanda och Iris har varit på många olika museer, både i förskolan och skolan, och tillsammans med sin familj. Båda sjunger i kör och Iris spelar cello. På frågan hur det kom sig att hon började spela cello svarar Iris:

”Först ville [min syster] spela fiol. Och så sa jag att jag ville spela cello som jag trodde att det hette. [...] När [min syster] börjat spela så trodde jag att jag skulle spela fiol men så fick jag en cello. Sen så hade jag börjat spela ändå och nu har jag spelat ganska länge och tycker det är ganska roligt.”

Bibliotek är gratis

På biblioteket har Amanda varit flera gånger, både med skolan och familjen.

”Ibland brukar vi ta några böcker och låna. Och då behöver man ju inte betala för man lämnar tillbaka dem. Om man ska köpa en bok då måste man betala.”

På frågan om vad hon brukar göra på biblioteket svarar hon:

”Kolla i böcker fast jag läser inte för jag kan inte. För att i förskoleklass så läser man inte, man gör bara svenska och sånt.”

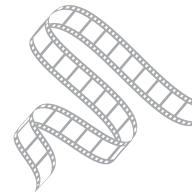
Scenkonst som de minns

På frågan om Amanda gått på en teater någon gång pekar hon ut mot en park och berättar.

”Ja, det var parkteatern och det var jättebra. Det var några som gick på linor och sen gick ner i spagat. Jag kan också gå ner [Amanda visar].”

Iris berättar också om teater hon gått på med skolan.

”Den där zebradans med skolan. Det var om man går ner där och dit och sedan upp och sedan dit och upp (pekar). Då kommer man fram till zebradans. Först trodde jag att det hette zebradans men de sa att det var Se Bra Dans.”



Skärmtid på fredagar

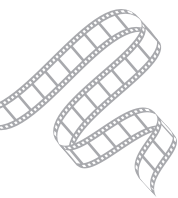
Amanda och Iris har så kallad skärmtid på fredagar efter skolan. Då får de använda sina telefoner och spela spel och titta på film. På frågan om hur Iris använder sin telefon svarar hon:

”Jag brukar mest ha den på fredagar. För det är dagen vi får använda dom mest. När man får använda alla spel och trycka på alla knappar. Det är morfars gamla telefon jag fick. Den brukar jag spela Subway surf, och så de där som Amanda sa. Ganska många som Amanda sa och ett hårspele där man får fixa hur man ser ut. Och Toca Boca är också roligt.”

Nöjda med sin vardag

På frågan om det finns något annat som de skulle vilja testa att göra på sin fritid så är det framför allt mer av sådant som de redan gör som kommer fram. Amanda skulle gärna gå mer på Gröna lund och Iris vill pyssla och vara ute och leka. Kanske skulle det också vara spännande att pröva ett nytt instrument, tycker Iris.

”Jag kanske vill spela lite på piano har jag tänkt på, och kanske lite på fiol.”



Sam

Ålder: 17 år

Kommun: Stockholm (Vårberg)

Nyckelord: Skriva egen rapmusik, hänga med kompisar på fritidsgård, basket

Sam bor med sin storebror och sina föräldrar i en lägenhet i Vårberg i Stockholm. Han går i skolan vid Globen men hänger gärna på en fritidsgård i grannkommunen. Han har följt en fritidsledare och producent dit som han lärde känna på en annan fritidsgård. Nu är rapmusik en stor del av Sams liv. Han skriver och spelar in egna låtar. Sam spelar också basket och gillar att hänga med kompisar.

Fritidsgården – en trygg och kreativ plats

Fritidsgården är en viktig plats för Sam att hänga på efter skolan.

”Jag känner mig trygg här med personalen som jobbar. Den tycker jag om och den kan jag snacka med när någonting är jobbigt.”

Här träffar han kompisar, har vuxna att prata med och får möjlighet att tillsammans med en fritidsledare, som också är hans producent, spela in egna låtar i studion.

”Idag jobbar en ny producent här och vi gjorde klart en låt igår. [...] Jag kommer hit och skriver exakt det jag känner och lägger den i micken rakt av och sjunger.”

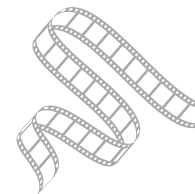
Rapmusik är en viktig del av livet

Rap är en stor del av Sams liv. På frågan om hur det kom sig att han började med rapmusik och vad det kommit att betyda för honom svarar Sam så här:

”Det var min pappa faktiskt som har inspirerat mig sedan jag var liten. Och sedan när jag blev lite större så ville jag vara som honom. Han var typ en förebild man kan säga. Det var då jag började gå till fritidsgårdar och rappa för att rappa. Sedan har jag bara utvecklats med tiden. Efter det så visste jag att om jag mår dålig, vad ska jag göra. [...] Musiken är faktiskt en grej jag måste hålla på med. Utan musiken vet jag faktiskt inte var jag skulle vara någonstans.”

Inspirationen tar han både från upplevelser och känslor i sitt liv men också från andra artister.

”Det beror på vilket humör jag är på och det jag skriver om. Allt det jag gått igenom, det lägger jag in i mina låttexter. [...] När jag lyssnar på raplåtar så kan jag fastna på något. Jag kan lyssna på någon låt och ’Oh my God, jag älskar hur den här personen gör så där’. Sedan kan det hända att jag går i studion och visar det, exakt det där fast på ett helt annat sätt. Fast bättre.”



Gärna festivaler och konserter men inte om det är för dyrt

På frågan om Sam varit på någon konsert eller föreställning senaste året berättar han om en festival i slutet av sommaren:

”Nu i sommaren så fanns det Rix FM, de gjorde en konsert där folk som inte har pengar eller någonting kan gå dit gratis. Jag och min kompis gick dit och kollade på olika artister. Estraden körde, Marcus och Martinus, Theoz och sen... Senare på kvällen körde en artist som hette Jireel.”

Under intervjun får han frågan vad han tänker om kulturupplevelser som är gratis respektive kostar. Sam tycker att det är självklart att konstnärer eller artister ska kunna tjäna pengar, men tycker samtidigt att gratisaktiviteter kan vara viktiga för unga som inte har så mycket pengar.

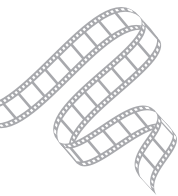
”Det kanske finns någon ungdom som alltid drömt om skådespel på någon teater eller gå på någon konsert där deras favoritartister kör. Men det kanske är jättesvårt för dem att gå dit och säga till deras kompisar att de inte har några pengar att gå dit. [...] För folk vågar inte öppna upp sig. De vågar inte säga 'Jag har inte pengarna, förlåt'. Jag tycker... Det kanske vore enklare för dem att någon gång öppna teater och allt gratis för ungdomarna.”

Han berättar också att han själv varit sugen att börja på just teater. Via fritidsgården fick han hjälp att hitta ett ställe där han kunde få gå på teater på fritiden, men fick tacka nej då det kostade mer pengar än han kunde lägga på det.

Inte fokus på gejmande längre

På frågor om hur Sam använder sociala medier svarar han att han kan scrolla länge på Instagram och TikTok. Han använder också Instagram för att marknadsföra sin musik. Han gejmar inte så mycket längre. Relationen till hans vänner och övriga fritidsaktiviteter tar i stället mer tid.

”Jag har mycket att tänka på. Jag kommer hem ganska sent och vill äta mat och sova. Då kan det hända att mina vänner är ledsna och då måste jag visa att jag är där för dom och prata med dom. Och sedan musiken, basket... Så det är mycket som pågår varje dag. Jag har valt de viktiga sakerna i mitt liv och lägga PS4 och Xbox åt sidan ett tag.”



Omar

Ålder: 14 år

Kommun: Tyresö

Nyckelord: Boxning, späckat schema, musik, aktiviteter med kompisar, sociala medier

Omar bor i centrala Tyresö med sin mamma, storebror, lillebror och lillasyster. Han umgås mycket med sina vänner på fritiden, och ägnar den mesta av tiden till träning och sport. Dels går han på boxning och gymmar, och med sina vänner går han till fotbolls- eller basketplanen för att spela, när de inte bara går runt och umgås. Han tittar inte så mycket på tv-serier men ser mycket fram emot säsong tre av Top Boy på Netflix, som han väntat länge på och gärna pratar om med sina kompisar.

Höga ambitioner och ett välfyllt schema

Omar tycker om att ha en aktiv och späckad fritid, och beskriver att det kräver god organisering av honom själv.

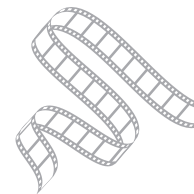
”Det är inte så här fullt upp så att jag blir stressad. Jag tycker det är skönt, för då har jag inte inget att göra så att jag blir uttråkad - jag har alltid nåt att göra, och jag tycker det är skönt. Och jag är bra på att fixa mitt schema och hålla koll på allt. Jag är inte en sån här sista sekunden-person, jag vet alltid vad jag ska göra.”

Han beskriver att det som tar upp majoriteten av hans fritid, och som han satsar på, är boxningen. Så här beskriver han en vanlig dag:

”Jag lägger mest tid på boxningsträning, för jag tar det väldigt seriöst och det går väldigt bra, så om jag fortsätter träna och utvecklas så kan det bli en stor grej. Jag lägger mycket tid på det.”

För Omar är såväl skola, vänner och träning viktiga delar i livet, och han prioriterar sin tid så att den räcker till det. Tidigare var tv-spel ett stort intresse som han la mycket tid på, men han har nu valt att fokusera mer på skola och träning.

”Om vi pratar seriöst - då är det plagget, det är bäst för att det är framtiden. Men om vi tänker så här, det som underhåller mig och som får mig att må bra, då är det antingen musik, eller faktiskt träna, för jag gillar att träna, jag gillar att se mig själv utvecklas varje dag. Och det underhåller mig också för det får mig att göra något annat så att jag inte tänker på saker som kan vara till exempel dåliga saker. Och om jag mår dåligt så kan jag ta ut det på träningen, så det hjälper på många sätt.”



Fler saker att göra tillsammans med vänner

Omar umgås gärna med sina vänner och sin storebror. Han skulle vilja hitta på saker med dem oftare men upplever också att det finns en brist på saker att göra tillsammans och som inte bara är att gå runt, spela fotboll eller basket. Han går gärna på bio, men gör det inte så ofta då han tycker att filmbudet är rätt skralt.

Omar gillar att kommunen har den årliga Tyresöfestivalen. Överlag önskar han dock att det inte var så sällan som det anordnades evenemang för unga – vad det skulle vara spelar mindre roll, bara det faktiskt hände något lite oftare.

”Lägga till lite nåt extra här och där, för det känns ganska tråkigt här. Det är inte så mycket som händer. Eller det händer typ en gång per år.”

[Vilken typ av evenemang skulle du vilja gå på?]

”Alltså vad som helst, det kan vara konsert, show, festival – någonting där flera personer kan gå, någonting man kan kolla på. Nått evenemang eller något, någon fotbolls-turnering. Så här olika saker som man kan kolla på.”

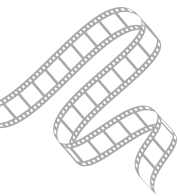
Mobilen viktig på många sätt

Omar nämner en rad områden som han använder sin mobil till. Dels för att ringa och skriva med vänner, dels som underhållning, till exempel att scrolla igenom flödet på Instagram eller TikTok, men också som ett sätt att hålla sig uppdaterad om nyheter.

”Och med TikTok och Instagram så lär man sig också mycket nyheter. Det mesta jag lär mig är inte från, att jag söker upp vanliga nyheter, men ofta kommer det upp på TikTok. Allt som händer nu i Sverige, till exempel det här med koranen och sånt hära, jag fick höra det från TikTok, och då ville jag veta mer, så då sökte jag upp mer på google för att få mer information. Så det är ofta sociala medier som får mig att titta och bli nyfiken.”

Det Omar använder mobilen mest till är att lyssna på musik, vilket han ofta gör parallellt med andra aktiviteter. Han beskriver att hans musiksmak är väldigt blandad. Vilken musik han lyssnar på är beroende på tidpunkt, då han använder musiken som ett sätt att sätta en stämning för sig själv.

”Musik är en stor del, jag lyssnar på musik vart jag än går. Om jag inte har någon runtom mig som jag pratar med så lyssnar jag på musik. Om jag bara går hem från skolan, eller är på väg till en träning eller från en träning har jag hörlurar på mig och lyssnar på musik, för det motiverar mig. Jag har mycket låtar som ger mig energi, till exempel innan en träning lyssnar jag på en speciell del av musik, som ger mig energi och vilja. Sen efter träning kör jag lite lugnare musik. Jag har musik på med den mood jag är på.”



Signe och Klara

Ålder: 11 år

Kommun: Tyresö respektive Haninge (Vendelsö)

Nyckelord: Musikklass, många olika fritids- och kulturaktiviteter, TikTok

Klara och Signe går i musikklass tillsammans. Klara bor i ett hus på Vendelsö med sin mamma, pappa, lillebror och en hundvalp, medan Signe bor i ett hus med sin mamma, pappa och två fåglar i Tyresö. De ägnar framförallt sin fritid åt att umgås med familj, vänner och husdjur. De är båda på fritids ibland, och har också lite olika fritidsaktiviteter de går på. Klara går på karate, simning och dans och Signe går på cirkus och trumpet.

Många kulturaktiviteter intresserar

Klara och Signe uppskattar och tar del av många olika kulturaktiviteter. Eftersom Klara och Signe går i en musikklass medverkar de själva ibland på konserter men har också varit på föreställningar och konserter. Båda två berättar glatt om när de varit på musikalerna i London. De beskriver att sången är något de inte skulle vilja vara utan, men tycker även om att rita, pyssla, baka och läsa.

”Jag kan inte leva utan att sjunga! Sen kom jag på något, vad var det... Ja, det är att läsa! För att läsa är lika kul som att kolla på sin mobil. Jag får värsta, så här, bilderna i huvudet.”

De kan ge många exempel på kommunens utbud av kulturaktiviteter, och upplever att tillgången till kulturaktiviteter för barn generellt är bra. Samtidigt saknar Signe cirkus i sitt närområde. Hon har därför sett till att ha en del cirkusmaterial hemma hos sig, som en trapets och en enhjuling.

”Mer cirkus här i Tyresö, för jag måste åka typ en timme för att ta mig till min cirkus. Men på Tyresöfestivalen då är det bra, för då hade de ett cirkusställe där man kunde köra cirkus.”

Under intervjun säger de också att de gärna skulle vilja att det fanns en arkadhall i kommunen.

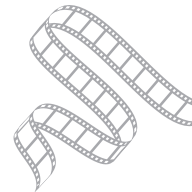
Mobil och dator för att roa sig och prata med andra

Klara och Signe har båda två en egen telefon. De tycker om att använda sina telefoner för att chatta med vänner och att använda Snapchat och TikTok. Klara tittar mest på svenska klipp, medan Signe föredrar engelska. Signe berättar:

”Jag brukar titta på när folk ritar, för jag tycker om att få inspiration. Och sen tittar jag på PoV's, alltså små historier.”

Signe tittar bara på andras innehåll, och känner sig inte trygg med att själv lägga upp något.

”Jag får inte. Eller jag får men, det känns som om jag lägger ut det, det kan bara bli konstigt liksom. Jag vill inte att något ska hända, så jag bara tittar.”



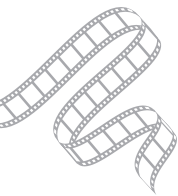
Klara skapar gärna eget innehåll på TikTok.

”Jag skapar eget innehåll ibland. Danser, när jag är med vänner, när jag testar något. Jag gjorde en video när jag testade Toxic waste, ett jättesurt godis. Och den blev viral, typ, jag fick 153 likes.”

Spela själv och med andra

Både Signe och Klara tycker om att spela spel. Signe spelar alltid spel själv, och spelar dels tv-spel, som Sonic, men även olika mobilspele. Klara föredrar att spela tillsammans med andra, och gillar just nu Roblox som hon spelar på Ipad.

”Det är tråkigt att spela själv. Om jag ska spela själv så spelar jag Bloxburg, för då är det lite min egna värld, det är kul. Men om jag spelar med en kompis så spelar jag lite olika.”



Alex

Ålder: 19 år

Kommun: Vallentuna

Nyckelord: Träning, kompisar, konsol-, dator- och brädspel

Alex ska precis börja tredje året på gymnasiet och bor med sin mamma och syster i Vallentuna. Alex ägnar mycket av sin fritid åt träning, både boxning och på gym. När han inte tränar spelar han dator- och konsolspel, tittar på tv-serier och film, och är med kompisar. Det han tycker bäst om att göra är att vara med sina kompisar. De brukar gå på bio, gå till arkadhallen, spela spel och dela innehåll från sociala medier med varandra. Något som Alex inte skulle vilja vara utan är musik, och han lyssnar gärna på musik medan han gör andra saker.

Stort intresse för spel

Alex har ett stort spelintresse, och han spelar både på dator, Nintendo Switch, X-box 360 och Nintendo 3Ds. Nintendo Switchen hade han precis köpt för lön han fått från sitt sommarjobb. Han beskriver att han är en allätare när det gäller spel, och har en bredd i de olika spel han väljer att spela.

”Jag har inget emot att spela allt möjligt, det är samma med musik, jag lyssnar på allt möjligt, men jag har lite svårt att fastna för country [...] På datorn så spelar jag nåt som heter Counter Strike, jag tycker inte det är så roligt men jag spelar det ändå. Sen spelar jag ett spel som är ganska gammalt, Final Fantasy 8, det är för att min samlare, han tvingade lite på mig att spela det. Men på mitt Switch spelar jag mest med min syster, vi spelar spel som finns på den. Och på mitt 3Ds så är det Zelda. Och på mitt 360 så är det massa olika spel.”

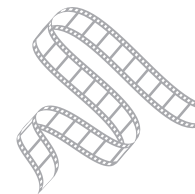
Till sitt Nintendo Switch har han skaffat ett onlinemedlemskap som ger tillgång till många retrospel från 90-talet. Mario Tennis, som hade ingått vid köpet av konsolen, spelar han och hans syster också. Han beskriver att hans föräldrar inte engagerat sig särskilt i hans spelintresse.

”De har sagt att de inte förstår vad som är så roligt med det, men de låter mig ändå göra det.”

Mobilen för nöjes skull

Alex mobilanvändning handlar mycket om att ta del av innehåll på YouTube. Det handlar dels om att lyssna på musik men också att titta på gamla och nya videos, och inte nödvändigtvis de klippen med mest visningar.

”Det jag använder min mobil för mest är att använda Youtube, jag använder Youtube för musik och bara en massa videos som jag tycker är intressanta och roliga. Sen ibland för podcasts, men det är rätt sällan [...] Så här, gamla Youtubers, deras gamla videos, jag brukar kolla om dem flera gånger. Men ibland hittar jag nya videor.”



Även när han är med kompisar har mobilen en funktion, då de delar innehåll med varandra för att skapa gemenskap och ha roligt.

”Vi brukar spara memes på Instagram och visa varandra, vi kan sitta en halvtimme och bara ’kolla på det här, kolla på det här.’”

Brist på attraktiva aktiviteter

Alex upplever att aktiviteter som han skulle vilja testa på inte finns tillgängliga i hans kommun, och att det finns ett stort fokus på fotboll – något som inte intresserar honom.

”I min kommun finns kulturhus och bibliotek. Fast – framför allt jag som inte gillar fotboll, det finns inte så mycket för mig att göra.”

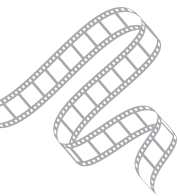
Han brukar söka sig till närliggande kommuner eller Stockholms innerstad för att exempelvis gå på bio. Han beskriver att det även där är svårt att hitta aktiviteter på nybörjarnivå när man vill testa något nytt som äldre tonåring. Han nämner brädspel, men även breakdance, som exempel.

”Speciellt med Warhammer 40k så kostar det rätt mycket, och det är inte nybörjarvänligt. Och när jag försökt leta efter Dungeons and dragons ’18+ för första gången’ så brukar det vara typ så, för tre år sen så hade de det.”

Brädspelen som Alex nämner, Warhammer 40k och Dungeons and Dragons har han fått upp intresset för när han hört personer prata om det som sagt att det är kul, och att det ibland nämns i tv-serier. Han hade gärna sett att det fanns en plats i kommunen som kunde fungera som arena för brädspelsintresserade.

”Ett ställe för 17+ att spela brädspel, avancerade brädspel, inte så här, Yatzy. Inte blandat med yngre, då skulle inte de äldre komma dit.”

När det kommer till föreställningar och konserter så har Alex inte tagit del av det under det senaste året. Det är inget stort intresse, men han hade velat gå på konserter ibland om det inte vore så dyrt med biljetter till de större arenorna – att betala 2000 kr för en biljett har han inte råd med.



Olivia och Musse

Ålder: 6 år och 8 år

Kommun: Värmdö (Ingarö)

Nyckelord: Spel, leka, kör, många fritidsintressen

Olivia, 6 år och Musse, 8 år, är syskon och bor i ett radhus på Ingarö, tillsammans med sin mamma, pappa och storasyster. Olivia tycker om att hoppa hopphinder ute på gården med grannarna, hoppa studsmatta och kolla i mobilen. Hon går på gymnastik men har tidigare gått på ridning, dans och kör, aktiviteter som hon kanske ska börja på igen. Musse går på fotboll, pingis, scouter, trummor och kör, men det han tycker bäst om är pingisen. Han längtar tills han gått ut grundskolan, för då planerar han att börja på ett pingisgymnasium.

Subway surfers och tandborstspel på mammas mobil

Olivia har ingen egen telefon, men brukar använda sin mammas telefon för att spela spel eller titta på saker. Musse har en egen telefon, men som han inte kan använda, och han brukar därför också låna mammans.

”Jag har en egen fast den är borta och den är trasig. [...] Jag kollar på mammas gamla eller nya. Fast det är väldigt sällan det är pappas.”

Musse och Olivia har gemensamma favoritspel som Olivia berättar om i intervjun.

”Jag gillar Subway surf, och ett tandborstspel. Det finns ett spel man använder på dagen, och det finns ett när man borstar tänderna och ska lägga sig och på morgonen.”

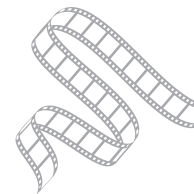
Väljer utifrån vad som ser spännande eller roligt ut

Både Musse och Olivia beskriver att de gillar mycket olika saker – både när det gäller musik, program, YouTube-klipp och böcker. Det första intrycket är viktigt i val av klipp, men också böcker. Så här svarar Olivia på frågan om hon har några favoritböcker:

”Nä, jag brukar läsa vilka som helst.”

[Hur väljer du bok?]

”Jag tittar på framsidan och tittar hur den ser ut och sen så, ’hmm, den där kanske ser lite rolig ut’.”



Trumlektionerna är inte längre nära skolan

Musse spelar trummor i kulturskolan. Tidigare kunde han göra det på Ingarö, men nu finns inte den möjligheten längre, och han behöver i stället ta sig till en annan del av kommunen – vilket han tycker är synd.

”Det fanns en musikskola i Brunn, fast det var ingen som gånade där så den, typ, gick i konkurs. Då började jag på en ny, fast det var samma lärare. [...] Jag gick där men det var ingen annan som spelade trummor där, så då flyttade jag dit [Gustavsberg] – det var väldigt tråkigt.”

Kul att sjunga men tråkiga sånger i kyrkans kör

Olivia kommer att tänka på att hon varit på många konserter om man räknar in konserter med kyrkokören, både som hon själv medverkat på och som hon varit och lyssnat på. Hon tycker att de konserterna är helt okej.

”Men ibland med konserterna – jag har gått i kör så ibland sjungde jag olika konserter. Då har jag varit på ganska många konserter också. Men min storebrorsa går på kör så därför har jag varit på många konserter när han ska sjunga.”

Hon går inte längre på kör, men funderar på om hon kanske skulle börja igen, eller om hon har för ont om tid.

”Det var ganska länge sen – men jag ska börja på kör igen. Jag vill det, men, jag ska börja på ganska många grejer nu så jag kanske inte kan det, men jag vill helst det.”

Musse tycker mycket om att sjunga och att vara med i en kör. Han är dock inte nöjd med de sånger som kören sjunger.

”Kör är kul fast det är jättetråkiga sånger. Vi har konserter i kyrkor och liksom såna där saker. Men det är kul, jag får sjunga.”

Han berättar att de framför allt sjunger sånger om Gud och Jesus, och att han önskar att de sjöng sånger som han gillade bättre.

”Jag vet inte, roligare saker. [...] Typ, mera kända. Fast jag är inte jättebra på såna här fartiga, mera typ så här, rörande och sånt.”

Kulturfestivalen en favorit för Musse

Musse har varit på Kulturfestivalen, och funderar över kulturbegreppet kopplat till det. Han resonerar kring att Rix FM-konserten kanske inte räknas som kultur.

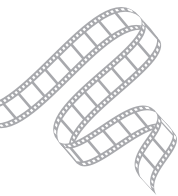
”Ja, Kulturfestivalen var jag på. Det är nog ibland att det är kultur för det heter ju Kulturfestivalen. [...] Jag lyssnade på musik. Gick på konserter, silent disco. Och så kollade jag på Rix FM - det är ju inte kultur tror jag.”

På Rix FM-konserten var det många artister som han gillade som uppträdde, bland annat Loreen, Theoz och Klara Hammarström. Han var även på en konsert med Kokobäng på en av de andra scenerna. En viktig del av upplevelsen var att han fått äta mycket churros. Ett inslag som han tyckte särskilt mycket om var Silent disco, som han beskriver så här:

”Hörlurar med olika kanaler, och så kan man välja, och så är det jätte, det var liksom Michael Jackson och massa andra kända låtar. [...] Så kunde man säga till någon annan ’Välj den hära, den är jättebra!’. När det kom upp Michael Jackson så hoppade jag upp och ner och bara [visar en dans].”

Det råder ingen tvekan om han skulle vilja gå på Kulturfestivalen igen nästa år.

”Jaaaaa. Det var jättekul. Fast vi var inte där alla dagar, två.”



Tankar och reflektioner från vuxna

I följande avsnitt exemplifieras och summeras reflektioner från de vuxna som intervjuats inom ramen för studien.

Kultur är brett

Samtliga intervjupersoner lyfter, direkt eller indirekt, fram vikten av att problematisera begreppet "kulturvana". De som uppehållit sig längre kring det tycker inte att det är meningsfullt att tydligt begränsa vad som ska omfattas i begreppet. I stället framhåller de vikten av att utgå ifrån den verklighet och den vardag som barn lever i idag, och att utifrån den bilden ständigt omforma och vidga förståelsen för deras kulturvanor.

"Vi kan inte tvinga på dem våra begrepp."
(Verksamhetsutvecklare, nationell myndighet)

Barns digitala liv

På frågan om hur de upplever att barns fritid och kulturvanor främst förändrats de senaste 10 åren så handlar svaren mycket om digitalisering. En person beskriver på följande sätt vad hen upplever att det gjort med barns tillgång till kultur.

"Den tydligaste utvecklingen är den digitala. Den är totalt dominerande, framför allt i det sociala umgänget med vänner. Den är både i det lilla och det stora. Du har en tätare kontakt med de närmsta men också en närmare kontakt med de större perspektiven [...] Barn och unga har aldrig i världshistorien haft en sådan regelbunden relation till kultur dagligen. Vi har en unik möjlighet att stötta barnen i detta. Vi behöver inte väcka nyfikenheten för kultur men vi behöver vidga begreppen" (Verksamhetsutvecklare, nationell myndighet)

I intervjuerna finns de som ger uttryck för att det inte alltid finns en tydlig uppdelning mellan den digitala och den fysiska världen i barns liv, utan att dessa ofta går ihop.

Möjlighet eller hot?

Intervjupersonerna har lite olika attityd till, och syn på denna "nya" verklighet. Vissa lyfter fram att de tycker det är viktigt att hitta ett sätt att omfamna och tillvarata de möjligheter som det digitala livet ger, andra tar upp utmaningar som de tycker utvecklingen medfört.

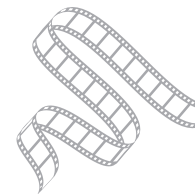
"Jag tycker att det är jätteviktigt att man lär sig digitala medier. Men jag tror det är så viktigt att få arbeta med händerna och därför i princip uteslutande fokuserat på det. [...] Vi ska inte ha några hinder och begränsningar. Vi vill att barnen ska använda de digitala resurserna. Vi tycker inte att teknikerna ska stoppas undan." (Konstpedagog)

En fritidsledare tycker att det är utmanande att nå fram och erbjuda alternativ till det som lockar digitalt.

"Digital verksamhet är det vi konkurrerar med idag, ungdomar idag är mer i den digitala världen än vad de var förr. Det blir lite svårt att visa dem nya möjligheter. Det är det här med ungdomarna idag, man frågar vad de vill göra och de svarar 'vet inte', de vill sitta med mobilen. Vi försöker hitta lösningar att hitta in i deras värld. Att hjälpa dem få syn på andra kulturella saker." (Fritidsledare)

Nya arenor kräver vuxennärvaro, nya kompetenser och en nyfikenhet

I intervjuerna uppehåller sig vissa kring de oändliga möjligheter till lärande som den digitala arenan ger. De lyfter betydelsen av att som vuxen finnas där, nyfiket utforska och lära tillsammans med barn. En del betonar behovet av att utveckla barns kompetens att orientera sig, kritisk värdera information och att uttrycka sig och skapa innehåll i olika kanaler.



”Det är vuxenvärldens ansvar för att prata om det. Det finns ingen rosenröd värld längre. Vi behöver hjälpa barn och skapa det kritiska ögat – verktyg att hantera den verklighet som finns och inte kommer försvinna.” (Verksamhetsutvecklare, nationell myndighet)

”Bildsamhället som man möts av på telefonen. Det är något helt annat. Man kan hitta allt på sin telefon. Våld. Blod. Porr.[...] De vet allt via sina mobiler. Vi behöver hjälpa dem att hantera det.” (Museichef)

Alla kan vara producent, konsument och recensent – lärandet vidgas

En person är i intervjun inne på den omkastning av roller som den digitala arenan medfört. Här kan alla vara producent, konsument och recensent och uppfattningen av vad som är kvalitet skapas av fler.

”Vi pratar om kvalitet i vuxenvärlden medan barn och unga har en annan måttstock på vad som är kvalitet och vad som det är värt att lägga tid på som utförare och konsument. Fler producerar på olika sätt. [...] Det man ska titta på nu är den urbana kulturen. Tidigare var det hip hop och street som inte hittat utrymme i det offentliga. Vi har tänkt väldigt strikt exempelvis kring vem som får lära ut. Hela ’do-it-yourself’ och ’each one – teach one’ är centrala i ungdomskulturen. Man ger och tar i en växelverkan mellan producenter och konsumenter och mellan rollerna.” (Verksamhetsutvecklare, nationell myndighet)

Låga trösklar och lokal närvaro avgörande

På temat vad som ger barn reell tillgång till fysiska kulturupplevelser framkommer fler olika exempel. I intervjuerna betonas både lokal närhet och vikten av att både barn och unga känner till och känner trygghet för verksamheten.

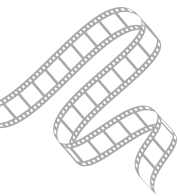
”Kulturvanorna är jättepräglade av vad som finns precis i närheten av barnen. Särskilt i områden där de inte blir kringskjutsade.” (Museichef)

”Det man ser här är en särskild gemenskap i området, alla känner sig välkomna i de verksamheter som görs - filmfestival, de öppna kulturkurserna. Men det behövs ännu mer information utåt, det kommer nya inflyttade hela tiden, de [föräldrarna] vet inte att det är gratis, och att man inte behöver anmäla sig. Vi behöver visa oss mer, att här finns trygga vuxna som är tillsammans med barnen.” (Verksamhetsledare, öppen kulturverksamhet)

En fritidsledare lyfter också det hinder för deltagande som han sett flera exempel på i sina möten med barn.

”Föreningsavgiften är alldeles för hög för vissa ungdomar. Ingen förälder som har fyra barn med helt skilda intressen kan tillgodose det, den kostnaden kan inte en familj betala. Föreningarna måste sänka sina föreningsavgifter. Jag hör ofta från ungdomar ’Det är för dyrt för mig att gå på den här aktiviteten - vi måste betala terminsavgift, vi måste betala för träningsläger.’” (Fritidsledare)

”Om jag ser till specifikt hos oss – det finns inte samma ekonomiska förutsättningar i [området verksamheten är förlagd i] att ta del av kultur som på många andra ställen. Och många föräldrar vet inte att det finns saker att ta del av, man vet inte vad kultur är. [...] Det görs inte tillräckligt, det skulle satsas ännu mer på de öppna verksamheterna och på ett meningsfullt kulturliv och fritid för alla. Det behövs att vi ser barnen från en tidig ålder.” (Verksamhetsledare, öppen kulturverksamhet)



Delaktighet i praktiken – vad är det?

Alla som intervjuats betonar vikten av delaktighet, att upplevelsen av att få vara med på riktigt, delta och påverka innehåll och form är central för barns långsiktiga engagemang och intresse.

”Att få till reell delaktighet – det är kärnan och utgångspunkten! Det är din passion som ska styra.” (Verksamhetsutvecklare, nationell myndighet)

Samtidigt lyfter ett par av de som arbetar direkt i barnverksamhet att det kan vara utmanande att få till i praktiken. En fritidsledare uttrycker sig så här.

”Säger de att de vill göra nåt särskilt så försöker vi ordna det. Det är en svår fråga för oss för ungdomarna idag säger inte så mycket vad de vill, som är utöver datorer och så vidare.” (Fritidsledare)

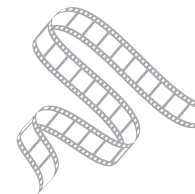
Stöd från föräldrar och vuxna

Flera berör i sina intervjuer föräldrars varierande förutsättningar och engagemang i barns fritid och vikten av att samverka med föräldrar, men också av att det ska finnas andra vuxna som barn kan anförtro sig åt.

”Föräldrar kommer inte hit till vår verksamhet, det är inte ofta. Tillfällen då vi mer möter föräldrar är filmfestivalen och karnevalen, som tydligt riktar sig till barn och familj. Vi jobbar på att nå direkt till föräldrar. Dels byggs det om mycket här, dels är många rädda att släppa ut sina barn på grund av gängbildning. Det finns föräldrar som tänker att ”mina barn får inte gå dit”, men det har vi mycket jobbat oss förbi. Språksvårigheter är det största hindret för att nå föräldrarna. Man behöver ha info på flera språk, informationstavlor behöver vara på fler språk.” (Verksamhetsledare, öppen kulturverksamhet)

En fritidsledare betonar vikten av att det ska finnas vuxna som barn kan prata med.

”Vi ser en del psykosocial ohälsa bland våra kids, då gäller det att vara nära dem, och vara nyfikna på dem när de kommer till oss.” (Fritidsledare)



Avslutande reflektioner från oss som intervjuat

I följande avslutande kapitel vill vi göra ett antal reflektioner utifrån det som barnen tagit upp i intervjuerna.

Alla berättar om kultur som finns i deras vardag

Alla barn som vi intervjuat beskriver en vardag som innehåller kultur i olika former. Aktiviteter som i sin helhet eller som till en del handlar om exempelvis bild/konst, foto, musik, dataspel och dans kommer fram i intervjuerna. Då intervjuerna har utgått från frågan om vad barnen gör på sin fritid har det gett en bild som inte enbart speglar kulturaktiviteter utan också andra fritidssysselsättningar såsom sport och umgänge med kompisar. Gränsen mellan vad som är kultur och inte är inte given, vare sig för de som intervjuats eller oss som intervjuat.

En meningsfull fritid med platser att hänga på

Barnen i intervjuerna har alla beskrivit aktiviteter och vanor som de uppskattar och är glada och stolta över. De speglar en vardag som de säger att de i stort är nöjda med. Intervjuerna visar också att det kan vara svårt att känna till det utbud och de möjligheter som finns nära dem. Från intervjuerna med vuxna beskrivs andra sidan av myntet – utmaningen att nå ut med information och visa på de möjligheter som finns.

På frågan om vad de önskar sig mer av så handlar svaren från barnen om fler saker som händer i närheten av där de bor, och fler saker som är gratis och som är öppet för alla, men som ändå är bra och attraktiva. För de som hittat någonstans att vara på sin fritid såsom på bibliotek, fritidsgård eller en öppen kulturverksamhet lyfter de fram platsen och själva ”hängandet” som en viktig del av sin fritid. I barnens berättelser kan det vara just den återkommande, kvantitativa upplevelsen att ha en plats att vara där vuxna har tid att lyssna som är det viktiga, att (med)skapa

aktiviteter som tar mycket utrymme. Kvalitativa (kultur)upplevelser kan kanske då vara väldigt nära förknippat med det som de får göra ofta och mycket?

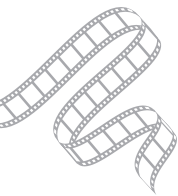
Familj, kompisar och medier påverkar

På frågan om vad som avgör vad barnen lägger sin tid på och intresserar sig för handlar svaren ofta om familj, kompisar och medier. För de yngre barnen i intervjuerna har föräldrarna ofta varit möjliggörare och skapat tillgång till kulturaktiviteter, både i fysisk och digital form (exempelvis genom skärmtid). För lite äldre barn som själv kan röra sig i närområdet beskriver de ofta att kompisars eller syskons vägval inspirerat dem både att testa och att fortsätta med något. Det finns också flera exempel på där något de tagit del av på Youtube, Instagram, TikTok eller en tv-serie inspirerat dem att vidare utforska exempelvis musik, konst eller dans.

Sammanflätade upplevelser där mediet spelar mindre roll

Precis som de vuxna är inne på i sina intervjuer så är de digitala upplevelserna en central del i livet hos alla de barn som intervjuats, men i varierande grad och på olika sätt. De allra flesta av de barn som intervjuats har egen telefon, också de yngsta, även om deras användning är mer begränsad av föräldrar. Telefonen används för att kommunicera, konsumera och själva skapa.

Det som också blir uppenbart i intervjuerna är att olika former av aktiviteter inte är varandra uteslutande, och kan dessutom gå i och ur varandra och vara mer eller mindre sammanflätade. Genom digitala kanaler, skolan och fritidsaktiviteter beskriver barn att de löpande får uppleva, utforska och skapa. Musiken finns ofta som bakgrund till många andra aktiviteter. Intressen kan också vara något man ägnar sig åt i flera olika former, till exempel kan en sport man gillar att utöva också vara något man skapar egna klipp om,



eller spelar i tv-spelsform. Samma spel kan spelas från olika typer av enheter och en tv-serie går lika bra att se på telefonen som på en tv. Det är innehållet som är avgörande – inte kanalen det sänds via eller verktygen som används för att ta det till sig. Det finns också flera berättelser i intervjuerna som visar på hur upptäckter och lärande i sociala medier lett till eget skapande och fördjupat intresse.

Musik som sätter stämning och speglar känslor

Nästan alla som intervjuats har på ett eller annat sätt nämnt musik och vilken roll den spelar i deras liv. Det finns många exempel där barnen berättar att de ständigt har bakgrundsmusik i lurarna, både i skolan och på fritiden. Musik beskrivs som något som sätter stämning och där känslor och dagsform avgör vad de lyssnar på eller själva skriver och producerar. De intervjuade barnen använder musik som tidsfördriv, känslospeglning, en motivation, ett eget uttryck, något ständigt närvarande, och framför allt beskrivs musik som en viktig del av livet.

Besök på kulturinstitutioner

Utöver att på olika sätt löpande få uppleva kultur, både genom aktiviteter i sin vardag och via olika digitala medier, så har alla barn i studien besökt olika kulturinstitutioner. Det som skiljer sig åt är med vem och hur ofta. Besök på bibliotek, biografier och lokala kulturverksamheter och kulturhus återkommer i många av barnens berättelser. När det handlar om besök på museer eller scenkonstföreställningar ger många barn exempel på utflykter de gjort med skolan. En del har också gjort det med sin familj eller själva. I barnens berättelser är det tydligt att ett enskilt besök på en teaterföreställning eller ett museum kan ha gjort ett stort avtryck och återberättas engagerat.

Flera av de barn som vi har intervjuat berättar också om Kulturfestivalen som arrangerades i Kungsträdgården i slutet av sommaren. Det är ett exempel på en aktivitet som tycks ha nått ut till många av de vi intervjuat, från olika av länet, och som varit uppskattad.

Kostnader påverkar vägval

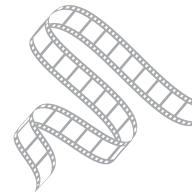
Det är främst i intervjuerna med de lite äldre barnen och med de vuxna som frågan om kostnader kommit på tal. Vi får exempel på vägval som påverkats av kostnaderna för olika aktiviteter. Möjligheter att gå på bio, spela teater på fritiden, gå på konserter och kulturskola är en faktor som vissa barn tar upp, andra inte alls. Det är självklart ingen överraskning men värt att nämna att det faktum att en aktivitet varit gratis, för vissa av de vi intervjuat, varit en förutsättning för att kunna ta del av den.

Värderande reflektioner kring vad de lägger tid på

I flera av barnens resonemang finns ett mer eller mindre problematiserande, eller moraliserande, kring vad som är rätt och ”bra” aktiviteter att ägna sig åt, och vad som är ”dåligt”. Det är uteslutande digitala aktiviteter som de lyfter fram som sämre och som vissa beskriver hur de försöker begränsa. Samma barn kan beskriva en digital aktivitet som viktig, underhållande, utvecklande, ett sätt att vara social, och samtidigt lägga in en passus om att det inte är bra för dem i för stor utsträckning, eller att det finns andra aktiviteter som är bättre att ägna sig åt. Vi upplever att det speglar nuvarande diskurser på samhällelig nivå om barn och digitala medier – att barnen är ytterst medvetna om den och de problem som lyfts.

Inte alla barn

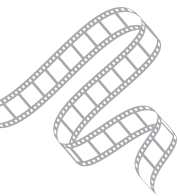
Vi har eftersträvat att här spegla röster från barn i olika kontexter och med olika förutsättningar. Samtidigt ser vi i resultatet att vi främst nått barn som upplever sig ha en meningsfull fritid med sammanhang där de känner sig som hemma. Röster från barn som inte lever i den verkligheten har vi inte lyckats fånga utifrån de förutsättningar och ramar som funnits. Det ska betonas att barn som upplever sin vardag som mindre meningsfull självklart också finns. Vi upprepar därmed att resultatet inte är att se som representativt för alla 6-18-åringar i Stockholms län. Det ger inte hela bilden utan en inblick i 28 individers fritid och kulturvardag.



Vikten att bli hörd på sina villkor

Vår avslutande fråga i samtliga intervjuer med barnen har varit: "Hur tycker du att det var att bli intervjuad?". Genomgående har svaren varit positiva, att det varit roligt, intressant och bra. Det är också vår upplevelse som utredare att barnen uppskattat att få berätta fritt och att de varit generösa med att dela med sig av sina personliga erfarenheter. De har tagit intervjuerna på allvar och tagit sin chans att få lyfta sina perspektiv till beslutsfattare som vill lyssna och bättre förstå deras verklighet.

Det har varierat stort hur långa intervjuerna varit, men alla har deltagit med stort engagemang. Vid några tillfällen har barn uttryckt sig "klara" och tydliggjort att de tyckt att det var dags att avrunda, och även det finns det ett värde i – barnet hade fått berätta det han/hon ville förmedla, och fick själv möjlighet att bestämma när intervjun skulle avslutas. Att blir lyssnad på har varit viktigt likväl som att få göra det på sina villkor.



Bilaga 1 – intervjuguide barn

Intervjuguide – barn och ungas kulturvanor

Inledning

Jag heter Ida/Janina. Tack för att du tar dig tid att prata med mig.

Jag intervjuar dig och andra barn i regionen för att politiker på Region Stockholm vill få en bättre förståelse för på vilka sätt som du och andra barn möter kultur på fritiden.

Alla intervjuer vi gör kommer att bli små berättelser från barn och unga om vad som är viktigt för er på er fritid, vad ni tycker om att göra och kanske också vad ni skulle vilja göra mer av.

Det du berättar för mig är anonymt. Det betyder att ditt namn inte kommer finnas med i vår slutrapport (ingen kommer veta att det är just du som svarat). Om du eller dina föräldrar vill får ni gärna se slutresultatet efteråt.

Har du några frågor innan vi börjar?

Grunduppgifter

Namn:

Ålder:

Hur och med vem bor du:

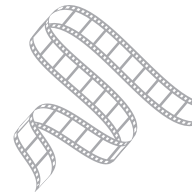
Kontaktuppgifter för återkoppling:

Inledande orientering

1. Vad gör du på din fritid, när du inte är i skolan?
 - a. Hur mycket tid lägger du på de olika sakerna?
 - b. Vem bestämmer vad du ska göra på din fritid?
 - c. Gör du ofta flera saker samtidigt? (musik, skärm, poddar)
2. Vad tycker du bäst om att göra på fritiden?

Återkommande/organiserade kulturaktiviteter

3. Har du några återkommande kulturaktiviteter som du går på (tex kulturskola)?
 - a. Om ja – varför började du på din aktivitet?
 - b. Vad tycker du om den?
4. Har du gått på någon kulturaktivitet tidigare som du inte går på längre?
 - a. Varför slutade du?



Kulturutbud i närområdet

5. Vad finns det för platser nära din skola eller där du bor där man kan hålla på med eller ta del av kultur? (kulturskola, bibliotek, museum, kulturhus, biograf, fritidsgård, makerspace, scen)
 - a. Har du varit där – brukar du gå dit?
 - b. Varför – varför inte? Själv eller med andra?
6. Tycker du att det finns tillräckligt med möjligheter till kulturaktiviteter för barn och unga i ditt område?
 - a. Saknas något – vad?

Scenkonst

7. Har du varit på en föreställning eller konsert det senaste året? (dans, cirkus, teater, stand up, musik, festival osv.)
 - a. Med skolan, på fritiden med familj eller vänner?
 - b. Vad tyckte du?
 - c. Ville du gå på det (eller gick du för att någon annan bestämt det)?

Mobil, surfplatta, dator och tv-spel

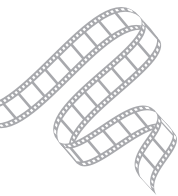
8. Vad använder du främst mobil, surfplatta och dator till?
 - a. Vilka appar, webbplatser och spel använder du?
 - b. Vad finns där som intresserar dig?
 - c. Vad gör du i apparna/på webbplatserna? (tar del av innehåll, skapar eget innehåll, spelar, kontakt med kompisar/andra)
9. Spelar du tv-spel (Playstation, X-box, Nintendo Switch, Wii)?
 - a. Vilka i så fall?
 - b. Spelar du själv eller med andra?

Saker du vill göra mer eller mindre av

10. Är det något som har med kultur att göra som du önskar att du kunde göra mer av?
 - a. Varför gör du inte mer av det?
11. Nu när vi pratat om många olika former av kultur, både sådant man tar del av och sådant man skapar själv – vad skulle du säga är viktigast för dig? Vad kan du inte vara utan?

Avslutningsvis

12. Hur tycker du att det var att bli intervjuad?



Bilaga 2 – intervjuguide vuxna

Intervjuguide vuxna – barn och ungas kulturvanor

Inledning

Jag heter Ida/Janina. Tack för att du tar dig tid att prata med mig.

Vi genomför en intervjustudie där vi intervjuar barn och unga i regionen för att politiker på Region Stockholm vill få en bättre förståelse för på vilka sätt barn möter kultur på fritiden. Som komplement till den studien intervjuar vi också vuxna med inblick i och tankar om barn och ungas tillgång till och deltagande i kulturlivet.

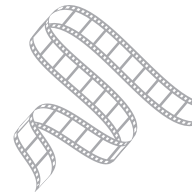
Har du några frågor innan vi börjar?

Grunduppgifter

Namn:

Övergripande frågeställningar

1. Om jag säger ”barn och ungas kulturvanor” – vad lägger du då in i det begreppet kulturvanor?
2. Finns det problem med en för snäv eller för bred definition?
3. I SOM-institutets uppföljningar finns det 27 aktiviteter listade (relativt ”traditionella” kulturaktiviteter och livsstilsaktiviteter med kategorier såsom ”Umgåtts med vänner”). Det finns dock inga aktiviteter som specificerar form för deltagande och användande av sociala medier. Vad tänker du om det?
4. Vad tänker du om barn och ungas användande av sociala medier? Skulle du beskriva det som en kulturvana?
5. Finns det mönster på övergripande samhällsnivå (i Stockholms län) rörande barn och ungas kulturvanor som du skulle vilja lyfta fram som:
 - a. Särskilt alarmerande/oroande
 - b. Särskilt positiva/hoppfulla
6. Om vi ser på utvecklingen de 10 senaste åren – hur skulle du säga att barn och ungas fritid förändrats då?



7. Om vi specifikt ser på kulturskolan/fritids – vad är din reflektion kring hur det utvecklats senaste 10 åren?
8. På temat delaktighet – på vilket sätt upplever du att det offentliga verkar för att kompensera för de reella skillnader som finns när det kommer till barn och ungas deltagande i offentligt finansierad/subventionerad kultur?
9. Vilka frågor rörande barn och ungas tillgång till och deltagande i kulturlivet skulle du säga att ni som aktör fokuserar särskilt på just nu?

